

Erasmus+ beszámoló

Tampere, Finnország

2019. május 13- május 17.

Készítette: Csiszár Katalin

Erasmus+

1. A tanulmányút értékelése

A Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola pedagógusaként az „Egy lépéssel tovább a modernizáció útján: innovatív tanárok a sikeres diákokért” Erasmus+ pályázat keretén belül a finn iskolarendszert szerettem volna közelebbről megismerni. Korábbi CEDEFOP szakértői tanulmányutjaim során a spanyol és a svéd oktatásba pillanthattam bele, illetve korábbi Erasmus+ továbbképzések kurzusain 1-1 napot eltölthettem skót és walesi iskolákban is. Az így egyre bővülő ismereteim mellett több módszertani kurzuson megismert finn pedagógus által vázolt finn oktatási rendszer felkeltette az érdeklődésemet. Szerettem volna személyesen is látni a nemzetközi méréseken olyan sikeresen szereplő finn iskolák oktatási struktúráját, módszereit.

Iskolánk már több éve fogad finn oktatásban dolgozó pedagógusokat, az ő segítségükkel találtuk meg Merja Kinnunen igazgatónőt és iskoláját a Tampereen Kristillinen Koulu-t. A partnerkeresés során részletes bemutatót küldtem iskolánkról és tájékoztattam az igazgatónőt a megfigyelési szempontokról. Igazgató helyettesünkkel (történelem-magyarszakos) és a diákönkormányzat vezetőjével (angol-tanító szakos) különböző perspektívából próbáltuk megismerni az intézményt és a finn oktatási rendszert. A finn igazgatónő a szálláskeresésben is nagy segítségünkre volt, ami azért volt fontos, mert az iskola Tampere városától 20km-re volt, és a környéken nem valószínű, hogy találtunk volna szállást. A kapcsolatfelvételtől kezdve a programok egyeztetéséig mindent e-mailben egyeztettem a fogadó iskolával a tanulmányút megkezdéséig. Kiutazás előtt tájékoztam az iskoláról, illetve az oktatási rendszerről az interneten található forrásokból. Team munkában összegyűjtöttem az idegen nyelvi munkaközösség kérdéseit a nyelvtanítással kapcsolatban, továbbá más

munkaközösségeket érintő megfigyelési szempontokat. Több munkaközösség is érdeklődött a tananyag mennyisége iránt és a finn tanulásmódszerek iránt, melyek eredményessé teszik az ismeretszerzést.

A látogatást minden tekintetben sikeresnek tartom. Rengeteg tapasztalatot gyűjtöttünk az iskolai élettől kapcsolatban, órákat látogattunk, szakmai beszélgetéseket folytattunk kollégákkal, tapasztalatot cseréltünk. A tanulók véleményét meghallgattuk iskolájukkal kapcsolatban. Megismerkedtünk a környékkel és menetrendeket, tájékoztatókat gyűjtöttünk, mely későbbi iskolai partnerség esetén hasznosak lehetnek, átadhatjuk kollégáinknak, segíthetjük a tanulók mobilitását.

A meglátogatott iskola a Tampereen Kristillinen Koulu Tampere külterületén található egy erdő közepén. A campusban a 245 tanulót és 32 pedagógust befogadó iskolán kívül még óvoda, idősek otthona és néhány szolgálati lakás is helyet kapott. A tanulók 6 évestől 16 éves korukig járnak ebbe az intézménybe, többük akár egy órát is utazik reggel, hogy ebbe az egyházi iskolába járhasson. Az iskola egyike a 16 egyházi iskolának Finnországban, tehát a finn közoktatási sajátosságokon túl, még lelki nevelést is nyújt. A tanulók többnyire 3 éves középiskolában folytatják tanulmányaikat innen távozva, majd pedig egyetemre mennek. Kevés diákjuk dönt szakma tanulása mellett, ez mutatja, hogy a tanulók a tanulás iránt elkötelezettek. Az iskola teljes befogadóképességével működik, több tanuló is szeretne ide járni, de hely hiányában elutasítják őket. Forrásuk egyelőre nincs az iskola bővítésére, a 4 éve épített tornacsarnok közösségi helységeit is használják már tanórai foglalkozásokra, maga a csarnok dobogóval, kihúzható lelátóval az egész iskola ünnepségeinek, rendezvényeinek helyszínévé alakítható. A pedagógiai munka nélkülözhetetlen segítői az asszisztensek (vannak iskolai és vannak állami alkalmazásban állók).

2. A program eredményei

A látogatás során a megfigyelési szempontjaim a következők voltak:

IKT eszközök felhasználásában alkalmazott módszerek

Három éve indult Finnországban a tananyagok digitalizálási programja, mára minden oktatási anyag elérhető papíralapú és digitális formában is. A

pedagógusok szívesebben választják azokat a tankönyveket, melyekhez minél több IKT tartalom tartozik. Minden tantermük projektorral és számítógéppel felszerelt, interaktív táblát nem sokat láttam. A tanórák mindegyikében használták az interaktív anyagokat, többnyire a tankönyvekhez kapcsolódót, de láttam saját készítésű anyagot is. A tanulók többnyire saját eszközeiket (okostelefon, laptop, tablet) alkalmazzák a tananyagok elérésére, de az iskola is rendelkezik tanulói laptopokkal, bár ezek száma korlátozott és előre jelezni kell a használatukat. Az IKT eszközök a szemléletességen túl lehetőséget teremtenek az egyéni, differenciált foglalkoztatásra is. A laptopokon írták egyéni feladataikat, csoportbeadványaikat, illetve a pedagógus által adott gyakorlófeladatokat (szókincsgyakorlás, nyelvtani feladatok, fordítások) is online formában kellett megoldaniuk.

Érdekesség, hogy a középiskolásoknak lehetőségük van választani, hogy ingyenes tankönyvet, vagy ingyenes digitális tananyagot igényelnek. Kezdeti digitális forradalom után mára a többség ismételen a hagyományos formátumú könyveket kéri.

A kooperatív módszerek jelenléte a finn oktatási rendszerben

A kooperativitás átszövi az egész oktatási folyamatot, az ismeretszerzéstől kezdve az alkalmazásig minden órán láttunk rá példát. A tanulók szívesen dolgoznak csoportokban, segítik egymást, elfogadják egymás különbözőségeit. A munka folyamán gyakran építő kritikát alkalmaznak egymás iránt, értékelik saját és társaik munkáját. A pedagógusok jó egyensúlyt teremtenek az önálló és a kooperatív munkaformák között.

A kooperativitás a tanórákon kívül is nagy szerepet kap. A tanulók önkéntes jelleggel bekapcsolódhatnak különböző klubokba, ahol közös zenélés, technikai támogatás a feladatuk társaikkal együttműködve. Ezekért a tevékenységeikért plusz pontot is kaphatnak a továbbtanulásukkor. Az iskolai áhítat is kooperatív munkában valósult meg, a 9. évfolyamosok énekes-zenés előadással és prezentációval készült a búcsúzó műsorukra. Hetedik és nyolcadik évfolyamosok missziós munkában is részt vehetnek, az iskolai csoport legutóbb Vietnámban víztartályokat épített. A pedagógusok a közösségépítő délutánjukon csapatokban túráztak és kooperatív feladatokat oldottak meg a kijelölt állomásokon. A

csapatokat véletlenszerűen jelölték ki, lehetőleg úgy kellett a 4 fős csoportokat alkotni, hogy a résztvevők ne ismerjék egymást túlzottan.

Nyelvi alapkészségek tanítása

Az első idegen nyelvet (angol, német, francia) a tanulók a jelenlegi rendszerben 3. évfolyamtól tanulják. A megelőző két évfolyamban tanórákba beépítve történik a nyelv játékos bevezetése. Egy másodikos órán például 6 nyelven köszöntötték egymást, 4 nyelven énekeltek a születésnaposnak, mindenki be tudott angolul mutatkozni, alapmondatokban használtak múlt és jövő időt is angolul. Az iskolai idegen nyelv oktatást nagyban segíti, hogy a filmeket nem szinkronizálják, és a családok gyakran utaznak külföldre. Az iskolába már olyan alapszókészlettel, struktúraismerettel érkeznek, amire gyorsan lehet építkezni. 3. évfolyamtól heti 2 órában oktatják az idegen nyelvet, finn angol könyveket használnak és csak 9. évben tanítanak heti 3 órában. 4. évfolyamtól választható egy újabb idegen nyelv, de ez reggeli vagy délutáni sávban önkéntes rendszerben működik. Kötelező mindenkinek 6. évfolyamtól a svéd nyelv tanulása. A tanórákon hangos olvasás, szövegértési feladatok, nyelvtani gyakorlatok és egyéni szövegalkotási feladatok szerepeltek többségében. Mivel év végén jártunk az iskolában több órán ismétlő, rendszerező tevékenységet folytattak a tanulók.

A jövő tanévtől kezdődő új tanterv a nyelvoktatást is megváltoztatja. Első idegen nyelvet már első évfolyamtól tanulják majd a diákok heti egy órában. A látott órák tükrében ez nem fog nagy változást okozni, hiszen eddig is foglalkoztak nyelvvél tanórákba beépítve.

A jelenlegi rendszerben nem történik központi kötelező idegen nyelvi mérés, az iskolák önkéntesen megvehetik a mérőanyagot. A kilencedik év tavaszára a tanulók többsége eljut az első idegen nyelvből a B2-es szintre.

Matematikai kompetenciák fejlesztésének módszerei

A matematika oktatás a szemléletességen és a játékoságon alapszik a fiatalabb tanulóknál. Minden teremben jól látható módon a szorzótábla, alpműveletek szemléltető anyagként segítik a diákokat. A másodikos tanórán, amely 100 perces volt, a matematika egy blokkot foglalt el az olvasás, éneklés, fogalmazás mellett. A szorzótáblát párban gyakorolták játékos formában pálcikákat húzva

bemelegítésként. Majd csoportokban versenyezve párosították a szorzásokat az eredményekkel sorversenyként. Az blokkot önálló többtagú szorzások megoldása zárta. A pedagógus középre, a szőnyegre tette a megoldó kulcsokat, a tanulók csak radírral mehettek oda, a rossz választ radírozniuk kellett és a helyükön újraszámolhatták a szorzatokat. A jó megoldásokat nyomdával jelezték a könyvbe.

Az első évfolyamon tanító pedagógus nagyon elismerően nyilatkozott az általa használt, és a finn oktatásba széleskörűen bevezetett magyar Varga-Neményi módszerről. A tananyagot elég nehéznek tartja, de hatékonyan neveli gondolkodásra a fiatal diákokat. Sajnos ilyen óra megtekintésére nem jutott lehetőségem és a módszert sem ismertem elég részletesen, de a következő időszakban szeretnék többet megtudni róla.

A nagyobb tanulóknál a matematikai ismeretek gyakorlati alkalmazására láttam jó példát. A végzős évfolyam utolsó 2 hétben statisztikai projektet valósított meg. Kisebb csoportokban felméréseket készítettek az iskola tanulói körében, a kapott válaszokat Excel táblázatokba rendezték. A kapott adatokból kézzel diagramot készítettek, majd megtanulták a diagram-varázsló használatát. A formázott, megszerkesztett táblázatok, grafikonokat kinyomtatták az iskola nyomtatójával, majd rövid prezentációt adtak elő a felmérésről társaik és pedagógusuk részére. A felmérések kérdéseit a tanulók határozták meg, volt köztük sportolásról, szabadidős tevékenységről, iskolai menzáról, internet használati szokásokról szóló is. A projektet a matematikát tanítók közösen találták ki, mikor látták, hogy a fennmaradó anyagot már nem tudják befejezni, mégis valami jól hasznosíthatót szerettek volna tanítani év végén.

A matematika oktatás is változásokon megy át jelenleg Finnországban. Az új módszerek bevezetése mellett az óraszámokon is változtattak. Korábban 6. és 7. évfolyamon 4 óra volt a kötelező, 8. és 9. évfolyamon 3 óra. A romló felmérési eredmények hatására 6. és 7. évfolyamon 3 órára visszavették a matematika órák számát, de 8. és 9. évre 4-re emelték. A heti négy órából a meglátogatott iskolában egyet számolási alapkészségek fejlesztésére használnak az utolsó két évben.

A tanár szerepe a tanítási folyamatban

A pedagógus alsóbb évfolyamokban a hagyományos tanulóközpontú, tanulást segítő szerepet tölti be. A tanítók figyelnek az egyéni igényekre, szükségletekre, tanulási sajátosságokra. A pedagógus mellett egy segítő asszisztens is részt vesz a tanórán, egyénileg támogatja azokat, akiknek nem jut pár, lemaradtak. Az órák többségére ez a két tanítós rendszer igaz, de volt olyan tanóra, ahol fejlesztő tanár ült benn, vagy vitte ki egyéni foglalkozásra a speciális igényű tanulót.

Felsőbb évfolyamokban a pedagógusok inkább facilitátor, támogatóként volt jelen. A feladatok kiosztásakor háttérbe vonult, egyénileg segítette a tanulókat. Ügyelt a feladatok tervszerű megoldására és a kész munkákat értékelte. A pedagógusok munkájuk nagy részét a felkészüléskor végezték, feladatsorokat állítottak össze egyéni differenciálással, csoportmunkát készítettek elő, az órákon már csak koordinálták a munkát. A személyre szabott egyéni feladatok kiosztását, begyűjtését és értékelését a **Google G Suite** rendszeren keresztül végezték, melynek alkalmazását magam is szeretném kipróbálni a jövőben. . A diákok tanulásában nagy szerepet kap az önálló ismeretszerzés, az általuk kiválasztott területeken szereznek mélyebb tudást egyéni kutatómunka formájában.

Azonos szakon tanítók együttműködésének formái

A tantestület kis létszáma nem teszi szükségessé munkaközösségek felállítását. Szorosabb munkakapcsolat az alsóbb évfolyamokon, a felsőbb évfolyamokon és a segítő munkát végzők között alakult ki. Kéthetente kedden reggel tart értekezletet a teljes tanári kar, a többi kedden külön az alsó és felső tagozat. Ezeken a megbeszéléseken vitatják meg a feladatokat, programokat. A pedagógusok kisebb teamekben készítik elő az új tanterv bevezetését és az azzal kapcsolatos változásokat. Az egy szakon tanítók informális beszélgetéseken vitatják meg a tantárgyukhoz kötődő kérdéseiket, problémáikat.

Személyes kompetenciáim közül a szervezési képességem és precizitásom fejlődött leginkább. Iskolánkból hárman látogattuk meg az iskolákat, az én feladatom volt a teljes tanulmányút megszervezése: utazás, szállás, találkozók, iskolalátogatás. Különböző megfigyelési szempontok vezettek minket, figyelnem kellett arra, hogy mindhárman elegendő ismerettel térhessünk haza. Mind az

előkészítés, a dokumentáció, utazások pontosságot igényeltek. A megbeszéléseken, szakmai értekezleten igyekeztem idegen nyelvi kompetenciáimat olyan módon használni, hogy a nem angol nyelvtanárok is bekapcsolódhassanak a társalgásba. Az egész pályázat során fejlődött kapcsolatteremtő képességem, sok embert megismerhettem, mindenképpen tervezünk további együttműködések. Visszacsatolási, véleményalkotási készségem is fejlődött, a projekt koordinátora, a meglátogatott iskolák pedagógusai, igazgatója minden alkalommal várták véleményemet a látottakról és a magyar helyzettel kapcsolatos hasonlóságokról is reflektálnom kellett. Környezettudatosságom az erdei tanórák látogatása és a tömegközlekedés tekintetében fejlődött. Térbeli tájékozódásom Tampere és Helsinki megismerése során javult, számtalan kulturális ismerettel gazdagodtam.

3. Utómunka

Tapasztalataimat elsősorban munkaközösségemnek tervezem átadni. A megszerzett ismereteimet munkaközösségi foglalkozáson fogom gyakorlati feladatokkal szemléltetni.

A tantestület számára tapasztalataimból előadást készítek képes prezentációval. Egyéni beszámolómat az iskola honlapján munkatársaink, szülők és minden érdeklődő számára elérhetővé teszem.

Diákjaimnak elmesélem tapasztalataimat a meglátogatott iskolákról, a tanulókkal folytatott beszélgetésekről.

Két másik résztvevő kollégámmal újságcikket jelentetünk meg a helyi sajtóban a meglátogatott svéd iskolákról.

Tanítási gyakorlatomban törekedni fogok matematikából és angolból is az önálló ismeretszerzés nagyobb arányára, a tanulók szóbeli kommunikációjának fejlesztésére. Prezentációkkal kifejezőkészségüket javítom, feladatokon keresztül növelem kezdeményezőkészségüket, véleményalkotási hajlandóságukat.

A finn iskolával tervezünk további pályázati részvételt. A projekten túl szakmai együttműködésben is megállapodtunk, mely elmélyítheti iskolánk közötti kapcsolatot.

4. Javaslatok

Nagyon hasznosnak tartottam, hogy egy háromfős delegáció utazhatott a tanulmányútra. Minden résztvevő más szegmensét képezte az iskolai életnek (igazgató helyettes, munkaközösség vezető, diák önkormányzati vezető), az általuk megfigyelt területek is különböztek. A Nemzeti Iroda ritkán támogat több fős delegációkat, pedig az így szerzett ismeretek többszöröse az egyéni tapasztalatoknak. A vezetői részvételt különösen hasznosnak ítélem meg, mert intézményi szinten és esetleg oktatáspolitikai szinten is gyorsabban, nagyobb valószínűséggel kerülhetnek bevezetésre az adaptálható jó gyakorlatok.